

BMJ Open. 2021 Oct 5;11(10):e049045. doi: 10.1136/bmjopen-2021-049045.

*

Prevalence of chronic conditions and multimorbidity in Estonia: a population-based cross-sectional study

Mikk Jürisson¹, Heti Pisarev¹, Anneli Uusküla¹, Katrin Lang¹, Marje Oona¹, Ruth Kalda¹

Krooniliste haiguste ja hulgihaigestumise levimus Eestis: rahvastikupõhine läbilõikeuuring

Taust

Suurel osal krooniliste haigusseisunditega patsientidest on ühel ajal mitu haigust ehk tegu on hulgihaigestumisega. Mitme kroonilise haiguse samaaegse esinemisega kaasneb patsientide elukvaliteedi halvenemine, psühholoogiline stress, suurem haiglaravi vajadus ja pikem ravikestus, rohkem operatsioonijärgseid tüsistusi, kulukam ravi ja suurem suremus. Tervishoiusüsteemile on sellised patsiendid suureks väljakutseks, kuna vajavad kompleksset lähenemist. Lisaks rahvastiku vananemisele on hulgihaigestumus seotud ka reaalsotsiaal-majanduslike ja -demograafiliste teguritega. Usaldusväärseid andmeid hulgihaigestumise sageduse kohta Ida-Euroopas ja Eestis ei ole.

Uuringu eesmärk oli selgitada välja krooniliste haiguste ja hulgihaigestumise levimus Eestis ea- ja soorühmade kaupa.

Meetodid

Uuring hõlmas kõigi Eesti Haigekassas kindlustatud inimeste ($n = 1\,240\,927$; 94,1% kogu elanikkonnast) andmeid ajavahemikul 2015–2017. Haigekassa andmebaasi põhjal

analüüsiti 55 kroonilise haiguse esinemist. Kroonilise haiguse definitsioon määratleti eelnevate rahvusvaheliste uuringute alusel ning kohandati Eesti oludele. Hulgihaigestumine oli uuringus defineeritud kui vähemalt kahe kroonilise haiguse samaaegne esinemine ühel inimesel ning haigestumus väljendati kogu rahvastiku suhtes.

Tulemused

Uuringu tulemusena selgus, et pea pooltel (49,1%; 95% uv 49,0–49,3%) Eesti inimestest on vähemalt üks krooniline haigus ja ligi kolmandikul (30,1%; 95% uv 30,0–30,2%) on neid ühel ajal kaks või enam. Haiguste arv ja hulgihaigestumise sagedus suurenesid koos vanusega. Noorimas vanuserühmas (kuni 24 aastat) oli hulgihaigestumise sagedus 3,5% (95% uv 3,5–3,6%) ning kõige vanemas ehk üle 85 aasta vanuste rühmas oli see 80,4% (95% uv 79,4–81,3%). 60aastaselt oli mitu samaaegset haigust pooltel ning 75 aasta vanuses kolmel neljandikul inimestest. Naistel oli hulgihaigestumus suurem (34,9%; 95% uv 34,7–35,0) kui meestel (24,4%; 95% uv 24,3–24,5).

Kõige sagedasem krooniline haigus oli kõrgvererõhktõbi, mida esines neljandikul inimestest. Sellele järgnesid krooniline valu (12,4%) ja liigesepõletikud (7,7%). Igal kaheistkümnendal Eesti inimesel oli

aga 5 ja rohkem samaaegset kroonilist haigust.

Kokkuvõte

Uuringus selgus, et krooniliste haiguste ja hulgihaigestumise levimus Eestis on võrreldes Lääne-Euroopa riikidega suur ning hulgihaigestumus kasvab vanusega. Ida- ja Põhja-Euroopa riikides on sarnaseid uuringuid tehtud vähe. Mõnedes riikides on uuringuid küll tehtud, aga nende puuduseks on asjaolu, et need põhinevad teatud valimi analüüsil ning hõlmavad uuritavate eneste raporteeritud, mitte arstide diagnoositud haigusid. Erinevalt neist uuringutest on Eesti Haigekassa andmebaas selliseks uuringuks väga sobilik allikas: andmed on hea kvaliteediga ning hõlmavad suurt osa (95%) rahvastikust.

Oluline leid uuringust on ka see, et sagedasim krooniline seisund on kõrgvererõhktõbi, mida saab ravida elustiili ja terapeutiliste sekkumistega. Arvestades seost kontrollimatu hüpertensiooni ja teiste kardiovaskulaarsete seisundite ägenemiste ning ägedate haigestumiste vahel võib see hulgihaigestumise kontekstis kõige levinum krooniline seisund olla sobilik sihipärasteks rahvatervisealasteks sekkumisteks. Vananeva rahvastiku ja tervishoiusüsteemi ülekoormuse juures on uuringust saadud info väärtuslik sisend tervishoiukorralduse planeerimiseks.

* Tegum on pilditõmmisega artikli päisest.

¹ TÜ peremeditsiini ja rahvatervishoiu instituut